

Засоби.

Нашою головною метою є підтримка студентів, викладачів вищих навчальних закладів, а також науковців-дослідників. Можемо виділити три типи заходів:

- програма культурні простори становить за мету допомогати молодим дослідникам, що працюють в галузі гуманітарних та суспільних наук, розпочати дослідну роботу в обраній ними сфері;

- підготовка та захист дисертацій під спільним науковим керівництвом, які дозволяють французькому або іноземному студентові переїздити з однієї країни до іншої, щоб готувати дисертацію під подвійним науковим керівництвом - французького професора та іноземного - захищати її у присутності змішаної комісії та одержувати науковий ступінь, який визнається в обох установах, за умови існування підписаної ними відповідної конвенції;

- мережі типу підготовка - пошук : після початку фінансування обмінів дослідників, які працюють у провідних лабораторіях, ця програма сприяє утворенню спільного пошукового простору між двома або більше країнами, до якого належить і післядипломна освіта. Поряд із різними видами допомоги, що надається дослідникам, існують тенденції, спрямовані на підтримку молодих спеціалістів.

СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ У ФРАНЦІЇ

В. Дебер

*Київ, Посольство
Франції в Україні*

Система освіти, головним чином, підпорядковується державі, тобто залежить від Міністерства Національної Освіти. Інколи його заміщує одне з міністерств або секретаріатів Держави, відповідальні за той чи інший специфічний сектор (вища освіта, професійна підготовка).

Школа у Франції завжди мала символічне значення. Саме їй довіряли із самого початку формувати та підтримувати національну єдність, залучати до неї дітей батьків-іноземців. Державною системою освіти керують чотири основних принципи: рівноправність при вступі, відсутність дискримінації, неупередженість,

світскість. Відкрити школу, середній або вищий учбовий заклад можна вільно, за умови додержання вищезгаданих принципів, а також норм санітарії, безпеки та публічного порядку. Державна система освіти є безкоштовною, за виключенням процедури зарахування до університету (помірна плата). Держава залишає собі право визначення та утворення наукових ступенів та дипломів; всі учні мають доступ до складання державних іспитів.

Вища освіта: свобода доступу та система відбору

Вища освіта розпочинається одразу по закінченню навчання у середніх освітніх закладах та одержанню ступеня бакалавра. У 1992 році Франція виділила 17,5 мільярдів франків (3,5 мільярдів доларів) на потреби вищої освіти, що є підвищенням на 73% відповідної суми у франках порівняно із 1975 роком, проте, це зростання ледве перевищує збільшення кількості студентів. Певна частина цих видів навчання, а саме дворічна підготовка після одержання титулу бакалавра, відбувається у ліцеях та адміністративно залежить від системи середньої освіти з причин історичного та технічного характеру. Йдеться, в основному, про атестат про середньо-технічну освіту (BTS), які видаються 200 000 учням. Щодо вищої освіти, її одержують у вищих школах та університетах. Це є національною традицією.

Перші школи виникли у XVIII столітті, за часів кризи Університету та за ініціативою органів державної влади, аби задовільнити потреби адміністрацій у керуючих кадрах, а також за ініціативою професійних організацій, щоб забезпечити підприємства кваліфікованими фахівцями, необхідними для їхнього розвитку.

Сьогодні ці школи, які є підвідомчими різним міністерствам, нараховують понад 200000 учнів. Підготовчі класи при ліцеях, де навчається приблизно 70 000 школярів, готують до вступу до вищих художніх, літературних та наукових шкіл. Диплом про закінчення є підсумком чотирьох або п'яти років навчання після одержання ступеня бакалавра (враховуючи разом з цим два роки навчання у підготовчих класах).

Університети відвідує переважна більшість студентів: приблизно 1400 000, що у п'ять разів більше, ніж тридцять років тому. Вступити до університету може кожний, хто має ступінь бакалавра, або інший еквівалентний йому диплом. Вступити до Техно-

логічних Університетів, після дворічної підготовки в яких видається диплом про університетську технологічну освіту і де навчається 75 000 студентів, можна після конкурсу серед дос'є.

Розподіл студентів за фахом: право - 13,9%, економічні науки - 6,8%, гуманітарні науки - 35,1%, інші науки - 19,4%, фізичне виховання та спорт, медицина - 7,8%. Процес навчання складається з трьох циклів: перший, два роки, вважається завершеним після одержання Диплому про Загальну Університетську Освіту (DEUG); другий, два роки, - після отримання диплому типу *licence*, за яким йде *maîtrise*, третій, до якого зараховують після конкурсу, завершується отриманням Диплому про Вищу Спеціальну Освіту (DESS), або Диплому про Поглиблене Вивчення Спеціальності (BEA), що надає право продовження навчання для одержання інших наукових ступенів.

Іноземні студенти складають понад 10% від загальної кількості студентів, більшість з них походять із Північної Африки та франкомовної чорної Африки.

Теперешня організація університетів є результатом змін, що відбулися внаслідок травневої кризи 1968 року. Дві нових структури прийшли на зміну факультетам: з одного боку, це так звані Навчально-Дослідні Формування (UFR), очолювані директорами, які мають усі повноваження, щоб забезпечувати педагогічну координацію; з другого - університет, який об'єднує UFR, відділи загального користування (бібліотеки, відділ інформації та орієнтації, відділ післядипломної освіти), а також інститути та школи, які можуть при ньому існувати.

Голова кожного університета, який обирається на п'ять років, має у своєму розпорядженні адміністративний та фінансовий відділи; він керує бюджетом, який представляють кредити, що надаються державою, а також своїми власними ресурсами (асигнування, підтримка з боку підприємств, субсидії, надані територіальними органами влади, платня за процедуру зарахування). Університети є незалежними, незважаючи на те, що їхні робітники є державними службовцями, а генеральний секретар призначається міністерством. У засіданнях адміністрації університету беруть участь ради, які обираються викладацьким персоналом та студентами. Одна з цих рад запрошує до участі у засіданні осіб, які не входять до складу університету.